

Evropa petnajsterih

Več Slovencev
v Evropski uniji

Prvi dan novega leta je prinesel velike novosti na evropskem odru. Dosedanja Evropa dvanajsterih je sprejela v svojo sredo še tri države. Te so Avstrija, Švedska in Finska. Norveška je bila tudi kandidat za Evropsko unijo, pa je to na ljudskem glasovanju zavrnila. Padle so torej carinske in druge ovire na obmejnih prehodih (npr. med Italijo in Avstrijo), ker se je sedaj ves meddržavni sistem spremenil.

Že na Silvestrovo ponoči so v Bruslju pred sedeži tamkajšnjih evropskih organov (komisijo in parlamentom) izobesili tri nove zastave. Te so zaplapolale gotovo tudi z upanjem na nove možnosti razvoja omenjenih držav, pa tudi z duhom politične odgovornosti le-teh. S tem so Dunaj, Štokholm in Helsinkii sklenili, da sprejmejo nase vse obveznosti, ki jih ta pristop narekuje, in da stopajo na pot z ostalimi evropskimi partnerji. Gre seveda tako za politične kot ekonomske probleme, ki zahtevajo od novih držav članic gotovo veliko dobre volje in pripravljenosti. Slednje so bile seveda že prej v drugih pomembnih evropskih organizacijah, kot je zlasti Evropski svet pa tudi EFTA (Evropska zveza svobodne izmenjave), ki pa se je sedaj zreducirala le na nekaj držav z Norveško in Švico na vrhu.

Nas pa tu zanimajo še specifični problemi, povezani s slovenskim manjšinskim vprašanjem. Sedaj ne več samo pri nas v Italiji, ampak tudi v Avstriji. Doslej smo bili primorski Slovenci edini del slovenskega naroda, ki je bil v Evropski gospodarski skupnosti prej in Evropski uniji potem. Sploh je bila naša prisotnost tudi edina slovanska vključitev, dokler niso z združitvijo Nemčije prišli v politično Evropo še Lužiški Srbi, ki živijo na Saškem v nekdanji Vzhodni Nemčiji. Z novim letom pa vstopajo v Evropsko unijo skupno z Avstrijo še koroški Slovenci. S tem bo tudi slovenska zamejska prisotnost močnejša. Kaj bo njihova prisotnost lahko še pomenila?

ANDREJ BRATUŽ

Kako se bo razpletla kriza italijanske vlade?

Ko pišem te vrstice, predsednik republike Scalfaro še ni izbral mandatarja za sestavo nove italijanske vlade. Ob koncu prvega kroga posvetov, še pred božičnimi prazniki, se je Scalfaro odločil za nove. To pomeni, da je kriza težavna in gotovo ena najbolj kočljivih v zgodovini italijanske republike.

Berlusconi je odstopil, ker ni hotel, da bi parlament izglasoval nezaupnico njegovi vladi, kot so predlagale vse parlamentarne skupine opozicije in tudi vodstvo Severne lige. Med krizo pa se je izkazalo, da Severna liga le ni tako enotna in kompaktna politična skupina, kot se je zdelo. Poleg tega je bilo od vsega začetka jasno, da bodo Berlusconi in njegovi prijatelji krepko računali na pojav disidentstva znotraj Severne lige. Izkazalo se je, da se pri tem niso hudo motili. Severno ligo je zapustilo nekaj desetih parlamentarcev, vendar še ni natančno ugotovljeno, če število disidentov zadostuje za zavrnitev nezaupnice stari Berlusconijski vladi in za izglasovanje zaupnice morebitni novi njegovi vladi. Ta dejstva bodo verjetno odločilna za odpravo sedanjih hude krize.

Poglemo zdaj, zakaj se je vodstvo Severne lige pravzaprav odločilo za izstop iz Berlusconijske vladnega zavezništva.

Proračunski minister Giancarlo Pagliarini, ki je eden vidnejših Liginih predstavnikov, je odloči-

tev svoje politične stranke takole obrazložil: »Severna liga ni bila volilnega boja ne proti komunistom ne proti fašistom; zavzemala se je za uveljavitev natančnega vladnega programa. Ta je temeljil na gospodarstvu in se je s tem strinjalo tudi Gibanje Naprej, Italija! Berlusconi pa je ta program dejansko izdal, saj ga je namenoma popolnoma preziral. Zato je Liga sklenila izstopiti iz vlade; njen predsednik je namreč izdal sprejete obveze. Naš korak ni nikakršno izdajstvo pola svobodščin, niti ne pomeni dvorjenja Demokratični stranki levice; gre za spoštovanje obvez, ki smo jih prevzeli pred svojimi volivci. Te obveze so davčni federalizem, lastninjenje, svobodni trg, sanacija gospodarstva. Na vse to je Berlusconi kratkomalo pozabil«.

»Čeprav zija med Severno ligo in Nacionalnim zavezništvom globok kulturni prepad, je še dejal minister za proračun, smo vladno večino zapustili predvsem zaradi Berlusconijske. Ta je namreč imel gluha ušesa za vrsto problemov, ki jih navaja vladna listina o gospodarskem programiranju. Gre v prvi vrsti za odobritev protitrustovskega zakona in pospeševanje lastninjenja. Kljub ministrovemu trudu na tem področju je vse ostalo pri starem. Ob koncu je Pagliarini obrazložil razloge, zaradi katerih je Severna liga proti takojšnjemu razpisu političnih volitev. »Nočemo, je dejal, da bi ena nemška marka veljala še 1.100 lir; nočemo, da bi se ohranil stari pokojninski sistem, ki je eden pomembnih vzrokov velikanskih

DRAGO LEGIŠA

Dan emigranta v Čedadu: dokaz življenjske sile Slovencev z Videmskega

Na praznični 6. januar je v gledališču Ristori v Čedadu potekal tradicionalni Dan emigranta, ki ga še več kot tri desetletja prirejajo Slovenske organizacije iz videmske pokrajine. Gre za dokaz življenjske sile dela slovenske manjšine v Furlaniji-Juljski krajini, za prikaz lastne ustvarjalnosti in izraz hvaležnosti izseljencem iz Benečije, Režije in Kanalske doline,

ki so ohranili vez s svojim rojstnim krajem in so potomcem posredovali ljubezen do svojega jezika in kulturne tradicije.

Uvodno besedo je podal senator Darko Bratina, v imenu organizatorjev pa je — v slovenščini, italijanščini in domačem rezijanškem narečju — spregovorila kulturna delavka Luigia Negro. Prireditve v Čedadu so se udeležili tudi predstavniki iz Slovenije — predsednik državnega zbora Jožef Školjč ter Peter Vencelj in Jadranka Šturm-Kocjan.

Prireditve se je pričela z glasbo, z domačimi narečnimi popevkami z lanskega pevskega festivala — Senjama beneške pesmi — ter z nastopom ženske pevske folklorne skupine Rože Majave. Zapele so venček ljudskih pesmi iz doline Režije.

V imenu čedajske občinske uprave je prisotne pozdravila podžupanja Michela Bacchetti. Zaščita jezikovnih skupnosti je nujna, je med drugim dejala, saj pomeni stik s kulturno tradicijo manjšinskega naroda obogatitev tudi za večino. Luigia Negro pa se je na prisotne in tudi na širšo jav-

Prireditve v Čedadu (foto D. Križmančič) se je pričela z domačimi narečnimi popevkami

RADIO TRST A

■ ČETRTEK, 12. januarja, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Kraji pod Grmado v letih 1914-1918; 9.00 IZ STUDIA Z VAMI: 9.15 Ivan Tavčar: »Cvetje v jeseni«; 10.00 Poročila; 11.45 Okrogla miza; 12.45 Revija ZCPZ v Kulturnem domu v Trstu; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Kulturne diagonale: Likovna delavnica; 15.30 Mladi val; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Četrtna srečanja.

■ PETEK, 13. januarja, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Kulturne diagonale: Likovna delavnica; 9.00 IZ STUDIA Z VAMI: 9.15 Ivan Tavčar: »Cvetje v jeseni«; 10.00 Poročila; 11.45 Okrogla miza; 12.45 Revija ZCPZ v Kulturnem domu v Trstu; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Otroški kotiček: S pravljico po svetu (Meri Ozbič); 14.30 Krajevne stvarnosti: Od Milj do Devina; 15.30 Mladi val; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Kulturni dogodki.

■ SOBOTA, 14. januarja, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Kulturni dogodki; 9.15 Filmi na ekranih; 10.00 Poročila; 12.00 Krajevne stvarnosti: Ta razjarski glas (oddaja iz Režije); 12.30 Glasba za vse okuse; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Krajevne stvarnosti: Nediški zvon; 15.00 Tu 362875. Z vami kramlja Sergej Verč; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba. Tretje Tekmovanje mladih harmonikarjev Primorske; 18.00 Alojz Rebula: »Po galeriji Herodotovih muz«.

■ NEDELJA, 15. januarja, ob: 8.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.30 Kmetijski tednik; 9.00 Sv. maša iz župnijske cerkve v Rojanu; 9.45 Pregled slovenskega tiska v Italiji; 10.00 Mladinski oder: »Povodna vila« (Marjana Prepeluh); 11.00 Za smeh in dobro voljo; 11.45 Vera in naš čas; 12.00 Srednjeevropski radijski obzorik; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Alojz Rebula: »Po galeriji Herodotovih muz«; 14.35 Potpuri; 17.00 Krajevne stvarnosti: Iz naših prireditev.

■ PONEDELJEK, 16. januarja, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Iz Četrtnih srečanj: dr. Slavko Tuta; 9.00 IZ STUDIA Z VAMI: 9.15 Ivan Tavčar: »Cvetje v jeseni«; 10.00 Poročila; 11.45 Okrogla miza; 12.45 Revija ZCPZ v Kulturnem domu v Trstu; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Kmetijski tednik; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Na otroškem valu, vodi Martina Repinc; 15.30 Mladi val; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Znanstvene raziskave: Etnonacionalizem; 18.40 Za smeh in dobro voljo.

■ TOREK, 17. januarja, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Cigani, večni popotniki (Katja Kjuder); 9.00 IZ STUDIA Z VAMI: 9.15 Ivan Tavčar: »Cvetje v jeseni«; 10.00 Poročila; 11.45 Okrogla miza; 12.45 Revija ZCPZ v Kulturnem domu v Trstu; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Aktualnosti; 16.00 Mladi val; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Fjodor Mihajlovič Dostojevski: »Besni — Stavroginova usoda«.

■ SREDA, 18. januarja, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Srednjeevropski radijski obzorik; 9.10 IZ STUDIA Z VAMI: 9.15 Ivan Tavčar: »Cvetje v jeseni«; 10.00 Poročila; 11.45 Okrogla miza; 12.45 Revija ZCPZ; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Krajevne stvarnosti: Na goriškem valu; 15.30 Mladi val; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Literarne podobe: Literarne kritičke skice in osnutki.

Kako se bo razpletla kriza...

javnih izdatkov; nočemo, da se zaustavi proces lastninjenja, kot tudi nočemo, da se zbrše z dnevnega reda protitrustovski zakon.

Kot je ugotovil marsikateri nepristranski opazovalec italijanskega dogajanja, se na predsednika republike, ki je po ustavi edini pristojen za razrešitev krize, izvaja pritisk, ki ima v sebi že vidne znake ustrahovanja. Pritisk izvaja predvsem sam Berlusconi, ki zahteva, naj mu Scalfaro ponovno zaupa mandat za sestavo vlade; najbolje pa bi bilo, da bi se parlament razpustil in da bi se razpisale politične volitve.

Opozicija in Severna liga se, kot se zdi, zavzemata za sestavo prehodne vlade. To naj vodi predsednik, ki naj ne bo vezan na nobeno stranko. Njegova vlada pa bi morala urediti nekaj nujnih vprašanj na področju gospodarstva in financ in na socialnem področju; zlasti pa bi morala zagotoviti vsem političnim silam, da bi se povsem enakopravno udeležile volilnega boja.

Odločitev predsednika Scalfara utegne biti delno odvisna tudi od razsodb, ki jih bo ustavno sodišče izreklo o zahtevi po razpisu 16 ljudskih glasovanj ali referendumov. Trije zadevajo volilno zakonodajo, ki je, kot pravijo mnogi izvedenci, eden glavnih vzrokov sedanje zmede v italijanskem notranjepolitičnem življenju. Mislimo tu na zakon, po katerem se 25 odstotkov poslancev in senatorjev voli po proporcionalnem sistemu, četudi se je ljudstvo z veliko večino bilo na referendumu izreklo za odpravo proporcionalnega in za uveljavitev večinskega volilnega sistema.

Zmeda v italijanski notranji politiki ima velik vpliv na valutno tržišče, kjer vrednost lire močno pada in je nemška marka spet dosegla nov višek. V torek, 10. t.m., je namreč marka veljala kar 1.056 lir, negativne posledice pa

so bile tudi na borzi. Če imamo ob tem pred očmi podatek, da ima Italija danes najvišjo stopnjo brezposelnosti v Evropi in da je zadolžena za kar dva milijona milijard lir, je mera polna. Italija mora predvsem čimprej dobiti vlado. Kdo jo bo skušal sestaviti, pa bo na dan, ko bo naš list izšel iz tiskarne, gotovo še znano.

* * *

»Kralj na Betajnovi« v režiji S. Verča v koroškem »Gledališču ob Dravi«

Koroško »Gledališče ob Dravi«, ki se čedalje bolj uveljavlja kot osrednje gledališče slovenske narodnostne skupnosti v Avstriji, je konec meseca decembra uprizorilo dramo Ivana Cankarja »Kralj na Betajnovi« in z njo doživel lep uspeh pri številnem občinstvu in kritiki. Postavitev dela je bila zaupana tržaškemu režiserju Sergeju Verču.

Soustanovitelj »Gledališča ob Dravi« sta obe prosvetni organizaciji na Koroškem, laična Slovenska prosvetna zveza in Katoliška prosveta, ob pomanjkanju poklicnega gledališča na Koroškem pa naj bi prav to gledališče zapolnilo vrzel tako s pestrostjo repertoarne ponudbe kot z enakovrednim vključevanjem najboljših slovenskih ljubiteljskih in poklicnih igralcev ter gledaliških strokovnjakov iz Avstrije, Slovenije in Italije, skratka nekakšen zametek gledališča »Alpe Jadran«. Tako so za postavitev »Kralja na Betajnovi« poleg režiserja Verča iz Trsta pritegnili k sodelovanju še igralko Minu Kjudrovo in igralca Mitjo Šipka, kostumografko Majdo Kolenik, maskerko Gabrielo Fleischman ter mojstra za luči Zorana Najdenova, vsi iz Slovenije.

»Gledališče ob Dravi« se bo po premieri na Koroškem podalo na gostovanje po Sloveniji in morda — odvisno pač od povabil — tudi v naše zamejstvo.

Dan emigranta v Čedadu...

nost obrnila s prošnjo za pomoč, da bi se beneški Slovenci ohranili tudi v bodoče, saj je bila v preteklosti ta narodna skupnost že hudo okrnjena.

Senator Darko Bratina je govoril o zapletenem stanju v Italiji. Kar zadeva neizpolnjene obveze do slovenske manjšine, še posebno na Videmskem, pa je dejal, da to ni nikakršna »usluga« Sloveniji, pač pa dolžnost demokratične države. Leto 1995 ne bo brezskrbno, je menil. V prihodnjih mesecih bo znana usoda italijanske demokracije in tudi naše skupnosti.

Kot šibkejši člen v državi bi negativne spremembe najbolj občutili prav manjšine.

Bratina je govoril tudi o odnosih med Slovenijo in Italijo. Izrazil je prepričanje, da bo kmalu meja med obema državama postala le formalna. Slovenci v Italiji pa moramo že sedaj razmišljati in tudi delati v vidiku takšne bodočnosti.

Srečanje v Čedadu se je zaključilo z uprizoritvijo narečne igre »Berite Novi Matajur«, ki jo je režiral Aldo Klodič, interpretirali pa amaterski igralci Beneškega gledališča.

Evropa
petnajsterih

Prav gotovo se sedaj odpira slovenski manjšini v Italiji in Avstriji novo obdobje. Težko je sicer danes reči, kaj bo lahko to konkretno prineslo. Omenimo pa naj le kak primer. Skupno bomo lahko nastopali v Bruslju in s tem v dveh državah članicah (ali preko njih) postavljali svoje zahteve. Skupno bomo lahko nastopali za volitve v evropski parlament, čeprav še ne vemo, kako bi prav v tem primeru prišlo do povezav (dejstvo pa je, da že sedanja evropska volilna zakonodaja dopušča kandidature v vseh državah članicah). Vse to bo seveda treba preveriti in se prilagoditi morebitnim novostim v mehanizmih državnih norm ali morda kasneje v skupni evropski normativi v volilnem pogledu.

Zaenkrat smo lahko samo veseli vstopa koroških Slovencev v Evropo. Počutili se bomo močnejši in bolj prisotni v tej nadnarodni iz. meddržavni skupnosti. Ta ima sicer še veliko šibkosti in nepopolnosti, a vedno je treba upati na boljše. Z novim letom prevzema za šest mesecev predsedstvo Evropske unije Francija. Pariz si zelo prizadeva za razširitev zveze, podpira tudi pridruženost Slovenije. In prav letos zapušča njeno politično sceno dva velika politika: Francois Mitterrand in Jacques Delors. Prvi kot štirinajstletni francoski predsednik, drugi kot dolgoletni predsednik Evropske komisije. Za prvega je politično nasledstvo še negotovo (verjetno ga ne bo nasledil Delors, kot so nekateri mislili). Drugemu sledi sedaj Luksemburčan Santer, predstavnik najmanjše države članice, ki bo tudi kot tak verjetno bolje razumel probleme malih držav.

Novi Evropi petnajsterih pa želimo, da bi s pristopom še treh članic pustila res odprta vrata novim državam srednje in vzhodne Evrope, saj bo lahko le tako dejansko in vedno bolj odražala pravo podobo naše celine.

* * *

V gledališču France Prešeren v Boljuncu je bila v nedeljo spominska svečanost ob 50-letnici nacifašističnega napada na Boršt v dolinski občini. Ubite so bile štiri osebe, 18 domačinov pa je bilo mučenih. V spomin na ta dogodek sta Prosvetno društvo Slovenec iz Boršta in Zabržca ter borčevsko združenje VZPI-ANPI pod pokroviteljstvom dolinske občinske uprave priredili spominsko slovesnost s petjem, recitacijami, govori in godbo. Slavnostna govornika sta bila domačin Emil Petaros in predstavnik pokrajinskega odbora VZPI Giorgio Marzi.

Predsednica SSO Marija Ferletič o minulemu letu in načrtih za prihodnost

»Zavihati si bo treba rokave in s skupnimi močmi poiskati sredstva za preživetje«

Leto, ki je za nami, za našo narodnostno skupnost nikakor ni bilo lahko. Spremembe v državi in napetost v odnosih med Slovenijo in Italijo so seveda svoje negativne učinke prenesle tudi na manjšinsko skupnost. Nadvse resen je problem pomanjkanja finančnih sredstev za kulturne dejavnosti. O teh vprašanjih, pa tudi o bodočih načrtih Sveta slovenskih organizacij je v intervjuju izčrpnije spregovorila predsednica Marija Ferletič.

Kaj je bilo v tem letu, ki se je izteklo, najpomembnejšega v delovanju Sveta slovenskih organizacij?

Težko je odgovoriti na to vprašanje za organizacijo s tako raznolikimi članicami, ki imajo vsaka svoje probleme in potrebe. Za uspešno delovanje so v prvi vrsti potrebne strukture. S tega vidika je pomembno, da smo uredili sedeža v Trstu in Čedadu, v kratkem pa bomo to vprašanje rešili tudi v Gorici. Ob deželni podpori in pomoči iz matične domovine pa tudi številne naše članice uresničujejo projekte za prenovitev ali odprtje svojih novih sedežev. Glasbena šola »Emil Komel« je konec lanskega leta končno zapustila povsem neustrezne prostore na Placuti in se preselila v obnovljene prostore v Katoliškem domu. Kar zadeva obnovitvena dela v Marjanišču na Opčinah, je za sedaj nared dvorana Finžgarjevega doma. V Katoliškem domu v Gorici pa so dela v polnem teku. Tako na Goriškem kot na Tržaškem pa popravljajo in urejajo še marsikatero dvorano in prostore, namenjene kulturni dejavnosti. Šolske sestre v Gorici prilagajajo prostore v skladu s protipožarnimi predpisi in še bi lahko naštevati.

Lansko leto je bilo leto številnih jubilejnih prireditev. Ne bom jih naštevati, da ne bi koga prezrla. Veliko časa je bilo posvečenega usklajevanju programov, ki obvezno vodijo k reorganizaciji naše strukture. Takoimenovane skupne ustanove, ki so pristopile v SSO, pa predstavljajo neizčrpen vir problemov tako zaradi nezadostnih finančnih sredstev kot zaradi pomanjkanja struktur.

Veliko pozornosti so od nas zahtevale socialne strukture in mladinske organizacije, ki potrebujejo ustrežnejše objekte. Kvalitetnejši in povezovalni projekti tako med organizacijami v zamejstvu kot tudi z matično domovino dajejo nov zagon in nove možnosti.

Finančna kriza in krčenje sredstev, namenjenih manjšini, postavljajo pod resen vprašaj obstoj naših kulturnih ustanov. Kakšna bodočnost se jim po Vašem piše?

Prav v zvezi s tem problemom je bilo minulo leto poslanih več brzojavk v Rim in na deželo. S problemi naše organizacije smo seznanili tudi deželne odbornike za kulturo. Kriza denarnih zavodov seveda vpliva tudi na kulturne ustanove, saj se pojavlja problem posojil. Zavihati si bomo torej morali rokave in s skupnimi močmi poiskati rešitve za preživetje. Upam

tudi, da bo v prihodnje podpora Slovenije bolj racionalizirana.

Kako ocenjujete predlog za osnove skupnega vsemanjšinskega telesa. Ali po Vašem možnosti za nadaljevanje razgovora o tem predlogu še obstajajo?

Gotovo je, da bo naša manjšina bolj močna in uspešna, če bo enotna, zato seveda ne morem ocenjevati predloga za osnove skupnega širšega predstavniškega telesa drugače kot pozitivno. Z ozirom na težnjo »baze«, ki si želi enotnih nastopov, bomo morali, nastalim težavam navkljub, iskati nove stike za izoblikovanje prepotrebne skupnega zastopstva. Slovenska porazgubljenost po italijanskih strankah nam gotovo ne pomaga pri uresničevanju prizadevanja za doseg širšega skupnega predstavniškega organa. Predlog, naj bi najprej poiskali ljudi, ki bi v tej prehodni fazi zastopali interese slovenske manjšine, na žalost ni prodr. Čas pa nas prehiteva in naša vprašanja postajajo iz dneva v dan resnejša. Sedanje politično stanje v državi nas še bolj opozarja, da moramo biti trezni in da moramo začeti gledati na stvari drugače kot doslej, saj nam mora postati narodna pripadnost važnejša kot politična opredeljenost.

Kakšne načrte ima Svet slovenskih organizacij za bodočnost? Kaj bi najprej želeli uresničiti v letu 1995?

Načrte za leto 1995 morajo najprej odobriti pristojni organi našega združenja. Predvsem bi želeli v prihodnjih mesecih ustvariti ugodne pogoje za ustrezno delovanje na vseh področjih ter doseči učinkovito skupno predstavnost, dobiti zaščitni zakon in si zagotoviti potrebna finančna sredstva za vsestranski obstoj in razvoj slovenske manjšine v Italiji. Veliko pozornosti

bo treba posvetiti gospodarskim in socialnim vprašanjem.

Želimo si, da bi v tem letu Slovenija polnopravno vstopila v Evropo in tako dala svoj prispevek k mednarodnemu sodelovanju v korist Slovencev ter izboljšala odnose s sosednjimi demokracijskimi državami.

Kar zadeva kulturno dejavnost pa bi predvsem želela, da bi razne kulturne pobude v prihodnje naletele na čim večji odmev pripadnikov naše manjšine pa tudi večinskega naroda. S tem bi tudi v nas utrjevali zavest, da naš trud ni zaman.

Vljudno Vas vabimo v galerijo naše knjižarne na odprti fotografске razstave

PAULA D. REDFERNA

v petek, 20. januarja 1995, ob 18. uri

Govorili bodo Fabio Smotlak, Luciano Berini in Sergij Cesar

Katoliška knjižarna

V Trstu koncert svetovnega glasbenika V. Zubitskyja

V Marijinem domu v Ul. Cordaroli v Trstu bo v soboto, 14. t.m., na sporedu celovečerni koncert svetovno priznanega glasbenega mojstra, harmonikarja, skladatelja in dirigenta Vladimirja Zubitskyja, ki je po rodu Ukrajinec. Izvajal bo skladbe Rameauja, Scarlattija, Bacha, Čajkovskega in ob koncu še nekaj svojih del.

Zubitsky trenutno poučuje kompozicijo na glasbenem konservatoriju v Kijevu, hkrati pa vodi seminarje in izpopolnjevalne tečaje v Združenih državah, Bolgariji, Španiji, Italiji, Franciji ter na Poljskem in Finskem. V omenjenih državah je imel tudi že številne samostojne koncerte. Od leta 1975 je Zubitsky član Združenja ukrajinskih skladateljev. Istega leta je v Helsinkih prejel svetovni harmonikarski pokal CIAMC - UNESCO, deset let kasneje pa je na Poljskem zmagal Mednarodno nagrado za kompozicijo. Posnel je pet laserskih plošč za nemški družbi PILZ in CORDARIA.

Srečanje kronistov z javnimi upravitelji

Tržaški župan Riccardo Illy, podpredsednik deželne vlade Furlanije-Juljske krajin Roberto Antonione in deželni odbornik za prevoze Cristiano Degano so se v začetku tega tedna na tržaškem sedežu časnikarske zbornice srečali s predstavniki tiska. Pogovor z javnimi upravitelji že deset let organizira Skupina kronistov iz FJK (Gruppo Giuliano Cronisti) in Tiskovno združenje (Associazione della stampa).

V imenu prirediteljev sta spregovorila časnikarja Giorgio Cesare in Fulvio Gon, ki sta predvsem opozorila na krizno stanje v deželi FJK, kjer tudi v novinarskih vrstah narašča brezposelnost. Župan Illy je predvsem govoril o problemih mesta, o dosedanjih dosežkih svoje občinske uprave ter o načrtih za leto 1995. Omenil je tudi problem zapletanja odnosov med Italijo in Slovenijo. Izrazil je upanje, da bi do vstopa Slovenije v Evropsko zvezo čimprej prišlo, saj je to tudi z gospodarskega vidika izredno pomembno, pred tem pa bo treba rešiti nekatera bilateralna vprašanja. O vprašanju odnosov med Italijo in Slovenijo sta govorila tudi Degano in Antonione. Podpredsednik deželne vlade je prav tako dejal, da morata državi najprej rešiti medsebojne spore, poudaril pa je tudi, da so bila nekatera vprašanja — tako manjšinsko kot problem zapuščenih nepremičnin — preveč strukturalizirana. Pridruženo članstvo Slovenije Evropski zvezi bi pripomoglo k reševanju določenih konkretnih problemov, ki se pojavljajo v tem obsejnem območju, je o tem menil Cristiano Degano.

Večji del srečanja na sedežu časnikarske zbornice je bil posvečen notranjopolitičnim vprašanjem ter krizi na deželni in na vsedržavni ravni.

Na sliki (foto S. Ferrari) so z leve Degano, Cesare, Illy, Antonione in Gon.

Božični koncerti - lep običaj v teh prvih januarskih dneh

Koncerti božičnih pesmi so lepa in že ustaljena navada, ki nam obogati božični čas. Do nedavneba je bilo le nekaj podobnih koncertov, v zadnjih letih pa skoraj ni župnije, ki ne bi priredila podobnega koncerta. Božične pesmi s svojo milino in sporočilom gotovo prispevajo k bolj občutenemu praznovanju. Prav zaradi številnih božičnih koncertov se je tudi močno obogatila literatura, ki jo pevski zbori obvladajo, trako da se je posredno obogatilo tudi bogoslužje. Žal pa opažamo, da se premalo upošteva sporočilo treh glavnih božičnih praznikov, tako da se le redkokje sliši pri mašah novoletna ali trikraljevska pesem.

Prav zaradi števila koncertov se dogaja, da se zbori odločijo za koncerte božičnih pesmi tudi v adventnem času, kar je zelo zanimivo, ker je koncert lahko tudi lepa priprava na globlje doživljanje božiča. Nemogoče je v tem sestavku poročati o vseh božičnih koncertih, ki so bili v naših krajih. Omenimo pa naj vsaj nekatere.

V nedeljo, 18. decembra, je bila v cerkvi na Montuci 4. zborovska božična revija, ki jo prireja zbor »Jacobus Gallus« iz Trsta. Letos so na koncertu sodelovali — ob prirediteljih — še moški zbor »Alabarda« iz Trsta, ki ga vodi Stefano Sacher, in mešani zbor »Podgora«, ki ga vodi Mirko Špacapan. Pod vodstvom Janka Bana je zbor »Gallus« predstavil zanimiv spored Merkujevih, Ghedinijevih in Vrabčevih ter Dipiazzovih pesmi, medtem ko so pevci zbor »Alabarda« izvedli zahtevno skladbo Francisca Poulencja in še priredbi njegovega dirigenta. Tudi zbor »Podgora« je pel Merkuja, ob tem pa še Gallusa, Kramarja in tudi Bratuža.

Isto nedeljo je bil v nabrežinski župni cerkvi sv. Roka koncert ob zaključku leta, ki ga je priredila God-

Društvo Jadro iz Ronk vabi na tradicionalni koncert božičnih pesmi. Nastopila bosta cerkvena pevska zbor Rodik in Novi sv. Anton, ki ju vodi Edi Race. Koncert bo v cerkvi sv. Lovrenca v Ronkah v nedeljo, 15. t.m., z začetkom ob 15. uri. V cerkvi so na ogled tudi premikajoče se jaslice, ki jih je izdelal domačin.

ba na pihala Nabrežina. Gost nabrežinskega pihalnega orkestra je bil moški zbor »Fantje izpod Grmade«, ki je pod vodstvom Iva Kralja zapel pet božičnih pesmi. Godba pa je izvajala skladbe raznih skladateljev, na koncu večera pa še venček božičnih melodij. Med koncertom je prof. Nada Pertot predstavila knjigo nabrežinskega rojaka, salezijanskega duhovnika in

Posnetek z božičnega koncerta v stolnici pri sv. Justu v Trstu

slikarja Viktorja Godniča, z naslovom »Podobe v službi resnice«, ki je pred prazniki izšla pri Goriški Mohorjevi družbi.

Tradicionalni koncert božičnih pesmi je bil na božič v župni cerkvi na Opčinah. Kot je navada, so koncert oblikovali domači zbori. Nastopil je zbor Vesela pomlad pod vodstvom Franca Pohajača, mladinska glasbena skupina, ki občasno poje tudi med jutranjimi mašami, ter še cerkveni mešani zbor Sveti Jernej, ki ga trenutno vodi Bojana Kralj. Kot tudi prejšnja leta je ta koncert privabil veliko občinstva, saj je priložnost, da si udeleženci olepšajo praznik ob poslužanju znanih in manj znanih božičnih melodij. Priložnostno misel je na koncertu, ki ga je povezoval Janez Beličič, povedala Ines Škabar Bitežnik.

Na praznik sv. Štefana je bil koncert božičnih pesmi v Devinu. Koncert, ki ga prirejajo »Dekliški zbor Devin« in »Fantje izpod Grmade«, je bil v devinski cerkvi, ker župno cerkev v Štivanu še obnavljajo. Na koncertu je kot prvi zapel otroški zbor »Ladjica«, ki ga vodi Olga Tavčar. Zborček je pesmi spremljal na Orffove instrumente in na kljunasto flavto. Nekateri male pevke pa so tudi igrale na kljunasto flavto. Na orgle je zbor spremljala Barbara Corbatto. Sledil je nastop obnovljenega »Dekliškega zbora Devin«, ki je za to priložnost izbral štiri pesmi iz Bratuževe zbirke »Detece sveto«, ki je izšla leta 1932 v Gorici. Dekleta so pod vodstvom Hermana Antoniča pokazala, da želijo z resnim delom stopati po poti, ki so jo začrtale prejšnje članice tega zbora, v zavesti, da je bilo opravljeno veliko delo, ki ga hočejo nadaljevati. Med njihovim nastopom je Livio Valenčič, ki je tudi povezoval večer, recital tri božične poezije Ljubke Šorli.

Gost večera je bil devinski cerkveni italijanski mešani zbor »R. M. Rilke«, ki deluje v vasi od leta 1992 in ga vodi Barbara Corbatto. Zapel je dve priredbi angleških in eno francoske božične pesmi. Ta zbor pa je nekaj dni

pred Božičem priredil v devinski cerkvi dobrodelni koncert, ki je tudi privabil precej občinstva.

Sledil je nastop »Fantov izpod Grmade«. Zbor je pod vodstvom Iva Kralja in ob spremljavi Hermana Antoniča izvedel tri pesmi iz zbirke Jubilate Deo, ki jo je uredil Vinko Vodopivec leta 1931 in v kateri so objavljene adventne in božične pesmi. Na koncu pa je bila na vrsti pesem »Nocoj se verni veselimo«, ki ji je besedilo in glasbo napisal sam Ivo Kralj.

Kot je že ustaljena navada, so devinska dekleta in moški zbor zapeli štiri pesmi tudi v mešani zasedbi. Ta zbor je vodil Herman Antonič, spremljala pa Barbara Corbatto. Na koncu pa sta se pred oltar postavila še ostala dva zbora in skupaj so zapeli znani »Adeste fideles« in »Sveto noč«.

Med koncertom pa je prof. Mirjam Bratina prebrala globoko doživeto razmišljanje o smislu božičnega praznovanja in sprejemanju življenja. Misel je sestavila skupaj z možem prof. Adrijanom Pahorjem.

Tradicionalni koncert na Štefanovo je bil tudi na Proseku, kjer ga prireja tamkajšnji pihalni orkester. Kulturni dom je bil naravnost natrpan, saj je godba zelo priljubljena in vedno privabi številno občinstvo. Pod vodstvom dirigenta Aljoše Starca je godba izvajala splet slovenskih veselih koračnic in poskočnic ter vrsto božičnih melodij. Na koncertu pa je za veselo razpoloženje poskrbel tudi ansambel Adria kvintet, ki je ob tej priložnosti tudi predstavil glasbeno kaseto, ki je izšla pred kakim tednom. Višek večera so bila voščila v vezani besedi, za katera je poskrbel Bruno Rupel.

V tem zapisu naj omenimo vsaj še dva koncerta. Na praznik Svetih treh kraljev je bil v openski župni cerkvi dobrodelni koncert mešanega zbora »Consortium musicum« iz Ljubljane, ki ga vodi dr. Mirko Cuderman. Zbor se je odzval vabilu Župnije sv. Jerneja z Opčin in Slovenske prosvete iz Trsta in nastopil z za-

nimivim in dobro pripravljenim sporedom. Izkupiček prostovoljnih prispevkov pa so namenili poravnavi dolgov za obnovo openskih orgel. Prav zaradi tega so verjetno na tem koncertu posebno pozornost posvetili orgelski spremljavi, ki so jo nekatere skladbe izrečno predvidevale. Odlično je orglala Barbara Pibernik. Uvodoma je prisotne s kolednico pozdravila mladinska glasbena skupina z Opčin, koncert pa je uvedba Breda Susič. Zanimivo je, da je zbor »Consortium musicum« svoj spored izvedel na koru, ki mogoče ni najbolj hvaležen prostor, kar zahteva akustiko. V prvem delu so zazvene tri pesmi Sergeja Rahmaninova, sledil je Mozart, nato Kyrie in Agnus Dei iz Dvorakove Maše v D-duru, op. 86, ter še skladba Camilla Saint Saensa »Tollite Hostias«. V drugem delu pa je zbor odlično zapel vrsto slovenskih božičnih pesmi. V glavnem so to bile priredbe ljudskih pesmi in približljive božične, kot so jih zapisali Tomc, Cvetk, Hribar, Zupan, Renner, Mav in še Premrl. Prav na koncu koncerta pa se je prisotnim in zboru zahvalil openski župnik Zvonko Štrubelj.

Ta zapis pa bi radi končali s Koncertom božičnih pesmi, ki ima najdaljšo tradicijo. Zveza cerkvenih pevskih zborov iz Trsta namreč od svoje ustanovitve dalje prireja tak koncert. Tudi letošnja izvedba je bila v tržaški stolnici v nedeljo, 8. januarja. Prireditelji so vodenje koncerta zaupali pevovodkinji Aleksandri Pertot. Spored pa so si zamislili tako, da sta ga v glavnem oblikovala ženski in moški zbor, vsak s samostojnim sporedom in z izvedbo nekaterih pesmi v mešani zasedbi oz. za ženski solo in moški zbor. Prepletale so se tako pesmi za omejene zasedbe. Slišali pa smo Filejevo, dve Harejevi, Laharnarjevo, Mihelčičevo, Vodopivčovo, tri Bratuževe, Vrabčovo in Riharjevi skladbi. Priložnostno božično misel je podal tržaški škof vikar za Slovenec msgr. Franc Vončina, spored pa je povezovala Tamara Stanese. Koncert bodo ponovili 15. t.m. v Ljubljani, naslednjo nedeljo, 22., pa v koprski stolnici.

Tudi letos je ta koncert privabil v tržaško stolnico polno občinstva, saj je za ljudi to že nekako navada, da se tako zaključijo božična praznovanja. Sporočilo božičnih pesmi pa naj nas vse spremlja tudi v novem letu.

M.T.

V tržaškem gledališču Rossetti bodo v petek, 13. t.m., imeli tržaško premiro Handkejevega dela »Ura, ko nismo vedeli ničesar drug o drugem«. Gre za igro, ki jo je z režiral Giorgio Pressburger s pomočjo Borisa Kobala za Mittelfest v Čedadu julija letos in pri kateri sta sodelovala italijansko stalno gledališče Furlanije-Juljske krajine in Slovensko stalno gledališče. Februarja meseca si bo delo mogoče ogledati tudi na odskih deskah slovenskega Kulturnega doma. V igri sodeluje 22 igralcev, ki prihajajo iz Bratislave, Krakowa, Ljubljane, Rima, Dunaja in Zagrebe.

Marta Požar in Lučka Susič dobitnici Maroltove in Linhartove nagrade ZKOS

Zveza kulturnih organizacij Slovenije (ZKOS) je za požrtvovalno in dragoceno delo nagradila dve kulturni delavki s Tržaškega. Marta Požar je prejela visoko slovensko folklorno priznanje — Maroltovo listino — za zbiranje in ohranjanje gradiva o starih slovenskih običajih, Lučka Susič pa je dobila Linhartovo nagrado za delo na gledališkem področju. Slavnostni večer ob podelitvi priznanj je bil v ponedeljek, 9. t.m., v Peterlinovi dvorani v Trstu.

Na večeru v Društvu slovenskih izobražencev so z odlomki iz dveh igrac nastopili tudi mladi igralci, ki jih je »vzgojila« Lučka Susič, nekaj odstavkov iz zapisov Marte Požar o tem, kako je bilo nekoč pri Sv. Ivanu, pa je prebrala Matejka Peterlin. Občinstvo je tudi prisluhnilo starim melodijam, ki so jih peli ljudje iz tega predela, nekoč predmestja Trsta. Pesmi je zapela sama Marta Požar.

Meta Benčina, ki je v imenu ZKOS izročila Linhartovo listino, je v utemeljitvi nagrade med drugim dejala, da Požarjeva izredno skrbno zbira ljudske predmete v domačem rojstnem kraju, še posebno vse, kar je povezano s ljudsko nošo. Pred leti je v Peterlinovi dvorani v Trstu pripravila izredno bogato razstavo ljudskih noš in predmetov. Obenem »skrbi, da bi se ljudske noše pri Sv. Ivanu čim dlje ohranile, priporoča njihovo nošenje ob domačih praznikih in imetnikom naroča, naj jih skrbno hranijo. Sama pomaga z nasveti in delom, da bi se čim dlje ohranilo slovensko ljudsko izročilo v predmestnem okraju Trsta, ki ga vedno huje preplavlja italijanski življenj.«

O Lučki Susič pa je predstavnik ZKOS Vlado Ravnikar ob podelitvi Linhartove nagrade med drugim dejal, da je veselje do pisanja in igranja podedovala v družini. Že od otroških let je igrala pri igralni skupini Radijski oder in pisala tekste za radio. »Na srednji šoli Fran Erjavca v Rojani je vsako leto pripravila Prešernovo proslavo in zaključno šolsko prireditev z igro, ki jo je običajno tudi sama napisala ali priredila in režirala. Toda njeno delo pri amaterskem igranju ni bilo omejeno samo na šolo. Veliko je sodelovala tudi z mladinsko igralno skupino 'Tamara Petaros' v okviru Finžgarjevega doma na Opčinah. Še več truda in dela pa je posvetila mladinski organizaciji Slovenski kulturni klub kot mentorica pri gledališkem krožku tega kluba ter tudi kot avtorica tekstov in režiser (Genij v kratkih hlačah, Igra zamenjav), ki pri pisanju svojih del gleda na dogodke z otroškimi očmi, zato jih preveva jo živa fantazija, poezija in smisel za humor.«

Koncert so organizirali slovenski bančni zavodi

Nastop filharmonikov iz Maribora v dvorani Tripcovich

(foto Kroma)

V ponedeljek, 2. januarja, so slovenski denarni zavodi Furlanije-Juljske krajine priredili skupni novoletni koncert v tržaški Dvorani Tripcovich. Tokrat je nastopil s peštrim in praznovanju primernim programom Simfonični orkester Mariborske filharmonije pod vodstvom priznanega dirigenta Uroša Lajovica in s sodelovanjem solistov, tenorja Branka Robinšaka in violinista Igorja Malinovskega.

Obnovljeni ansambel Mariborske filharmonije, ki je po ustanovitvi 1950 in 15-letnem koncertiranju prekinila svojo dejavnost do 1993, in solista so želi toplo odobravanje občinstva, ki je napolnilo preko 900 razpoložljivih sedežev tržaške osrednje dvorane. Koncert je vseboval uverture, arije in druge skladbe iz klasičnega opernega repertoarja: Rossini, Puccini, Bizet, de Sarasate, Offenbach, Cardillo, J. in O. Strauss. V izboru niso izostali domači avtorji: J. Mihevc z uverturo Vilinsko dete in J. Gregorc s Pesmijo Marjana iz operete Melodije srca.

Božične melodije v goriški stolnici

Na Štefanovo je bil v goriški stolnici cerkvi tradicionalni koncert božičnih pesmi, ki ga že dolgo let prireja Združenje cerkvenih pevskih zborov. Na njem so sodelovali štirje zbori, in sicer moški zbor Mirko Filej iz Gorice pod vodstvom dirigenta Zdravka Klanjščka, mešani zbor Lojze Bratuž iz Gorice, ki ga vodi dirigent prof. Stanko Jericijo, ter mešana zbor Rupar-Peč in Miren pod vodstvom Zdravka Klanjščka in ob spremljavi Antona Klančiča. Pri verskem delu (blagoslov, litanije in zahvalna pesem) je orglala prof. Lojzka Bratuž. Ob uvodu je spregovorila Anka Černic, napovedovala pa je Fanika Klanjšček. Zbori so predstavili že znane kot tudi nove božične pesmi zlasti domačih avtorjev. Koncerta se je udeležilo prav lepo število ljudi.

Bil je to ne le kulturni, ampak tudi družbeni dogodek, saj smo lahko v Trstu prvič obhajali novoletni praznik slovenskih bank v najuglednejši mestni dvorani. To je v uvodnem vščilu poudaril tudi predsednik bančne sekcije SDGZ Pavel Milič, ki se je za to možnost zahvalil tržaški občini (v osebi podžupana Damianija) in upravi mestnega gledališča Verdi.

Milič je opozoril, da so se zamejske hranilnice v zadnjem letu bistveno preoblikovale. Nabrežinska in openska sta

se združili v Kraško združeno banko, ki sedaj pokriva vse kraško ozemlje. Hranilnici na Goriškem pa sta se preimenovali v združni kreditni banki Sovodnje in Doberdob. Obžaloval je letošnjo odsotnost goriške Kmečke banke in zaželel, da bi vsem znane težave bile čimprej mimo in da bi prihodnje leto spet vsi naši zavodi skupno praznovali svoj že tradicionalni praznik.

Uspešnost novoletnega koncerta je izpričala množična prisotnost članov, delničarjev in strank zamejskih bank; tudi z Goriškega so se odzvali v lepem številu, z dvema posebnima avtobusoma. Potrdila jo je tudi udeležba uglednih gostov: od senatorja Bratina in slovenske poslanke Šturm-Kocjanove do konzula Šušmelja in podpredsednika deželne sveta Budina, od komisarja tržaške pokrajine Mazurca in tržaškega kvestorja Cilibertija do škofovega vikarja Vončina ter županov in predstavnikov krajevnih občin, od zastopnikov Bance d'Italia in drugih bank iz dežele, Slovenije in Koroške do uglednih političnih, kulturnih in gospodarskih osebnosti. Naslednje leto bo treba vsekakor ponoviti to izkušnjo, a dopolnjeno s priredbo samostojnega koncerta tudi v Gorici, tako da bodo zadovoljni vsi prijatelji slovenskih bank v Italiji.

Davorin Devetak

Senator Bratina se je sestal z vodstvom Ssk

Senator Darko Bratina se je v soboto, 7. t.m., sestal z vodstvom Ssk, točneje s tajnikom Martinom Brecljem, predsednikom Marjanom Terpinom in goriškim pokrajinskim tajnikom Alešem Figljem. Sestanek se je odvijal na strankinem sedežu v Gorici, na njem pa je tekla beseda o nekaterih perečih problemih, s katerimi se ta čas spopada slovenska narodna skupnost v Italiji.

Na sestanku so ugotovili, da nejasen politični položaj v državi krči možnosti, da bi prišlo do sorazmerno hitre odobritve tolikanj pričakovanega zakona za globalno zaščito Slovencev. Poudarili pa so, da je treba zakonski predlog vložiti s podporo čim širšega kroga parlamentarcev tudi v primeru, ko bi se sedanja vladna kriza zaključila s predčasnim razpustom parlamenta, saj je vendarle važno, da ta temeljna zahteva Slovencev v Italiji vsekakor pride jasno do izraza tudi v osrednjem državnem zakonodajnem telesu. Seveda pa obstaja upanje, da bodo sestavili novo vladno in novo vladno večino, ki bi bili celo dovetnejši kot dosedanja za reševanje odprtih problemov slovenske narodnostne skupnosti.

Vladna kriza oziroma nejasen politični položaj ima vsaj kratko-

ročno gledano negativne posledice tudi za dodelitev državnih prispevkov za ustanove in organizacije Slovencev v Italiji, ki se že tako spopadajo z izredno hudo finančno stisko. Z umaknitvijo vseh popravkov k finančnemu zakonu je sredi decembra na predvečer vladne krize odpadla tudi možnost, da bi natančneje določili in morebiti celo povečali višino omenjenih prispevkov, zdaj pa bo najbrž treba počakati na novo vladno za odobritev zakonskega ukrepa, s katerim bi predvideni prispevki postali dejansko uporabni. Senator Bratina bo vsekakor preizkusil vse možne poti, da bi prišlo do čimprejnejše rešitve tega perečega problema.

Breclj, Terpin in Figelj so na sestanku naposled podrobneje seznanili Bratina z vsebino dogovora, ki ga je Ssk sklenila 18. novembra 1994 v Bocnu s strankami Partito autonomista trentino tirolese, Südtiroler Volkspartei in Union Valdôtaine. Stranke podpisnice so tedaj sklenile, da začnejo novo fazo sodelovanja in da bodo skupno nastopale na vsedržavni in na mednarodni ravni za uveljavljanje skupnih interesov in pravic posameznih manjšin, ki jih zastopajo.

Zadružne banke v letu pomembnih sprememb

Leto 1994 je bilo leto velikih sprememb, ki jih nova zakonodaja predvideva za Banke zadružnega kredita, kakor se po novem imenujejo bivše za razvoj našega malega gospodarstva nadvse pomembne kmečke in obrtne hranilnice in posojilnice, ki so v marsikaterem kraju več kot stoletje stale ob strani in vzajemno pomagale šibkejšim — kmetom, obrtnikom in malim trgovcem — proti oderu velikih zasebnih bank. Z novimi predpisi so Zadružne kreditne banke ali Banke zadružnega kredita postale »enakopravne« vsem ostalim bankam. Veliki denarni zavodi, pa tudi nekateri politiki, so jih napadali, češ da so imele privilegije in prednosti, niso pa nikoli povedali, da je bilo treba 75% vsega poslovanja opraviti s člani in da je moralo biti 80% članstva samostojnih kmetov in obrtnikov in da so imele pristojnost poslovanja le na strogo določenem in omejenem območju, to je v občini, kjer so imele sedež, in v sosednjih občinah, v katerih ni bilo drugih sorodnih zavodov, sicer je hranilnica izgubila vse »prednosti«. Takšni utesnjevalni predpisi so močno ovi-rali posojilnice pri njih razvoju v sodobne denarne zavode, ki bi bili kos tudi tuji konkurenci, saj so vse evropske države že zdavnaj sprejele nova določila o bankah in njih poslovanju.

Tako je tudi v Italiji z lanskim letom začelo veljati novo enotno besedilo zakona o bančnih zavodih in njih delovanju. Nova zakonodaja predvideva med drugim le dvoje vrst denarnih ustanov: poleg navadnih kreditnih bank še zadružne kreditne banke. K tem spadajo tudi bivše hranilnice in posojilnice; vse pa so banke splošnega značaja in med seboj konkurenčne. Tako so posojilnice postale v pravem pomenu besede in v prvi vrsti banke krajevne supnosti, ki pa še vedno ohranjajo tiste značilnosti, zaradi katerih so nastale. V spremenjenih splošnih razmerah pa lahko zadružne banke dobijo nov zagon, če se bodo znale le dobro organizirati in nuditi kar najkvalitetnejše storitve, saj je zadružno gibanje tesno povezano z ljudmi, zaradi tega ima najboljše pogoje in možnosti, da »na pragu tretjega tisočletja« uspešno nadaljuje svoje delovanje.

V zadnjem času pa so se začele denarne ustanove zaradi spremenjenih gospodarskih razmer, predvsem pa zaradi nove zakonodaje in zaradi strahu pred tujo konkurenco tudi v Italiji združevati. Ta proces je zajel tudi hranilnice in posojilnice, saj se združene lahko bolje organizirajo in s tem zmanjšujejo splošne stroške, večja banka z večjim premoženjem je torej tudi večje jamstvo za uspešnejše poslovanje. Še do pred nekaj leti je bilo v naši deželi 33 hranilnic in posojilnic, združenih v Deželno zvezo (ki je v začetku novembra v vili Manin v Passarianu slovesno praznovala svojo 25-letnico), danes jih je zaradi procesa združevanja »le« 22 s 105 poslovnimi enotami (okenci). Leto 1968 so varčevalci zaupali tedanjim hranilnicam le kakšna dva odstotka vseh vlog, danes pa

upravljajo banke zadružnega kredita skoraj 3.000 milijard lir, kar znaša 14,25% vseh denarnih sredstev, ki jih je zbral bančni sistem v deželi Furlaniji-Juljski krajini (podatki ob koncu novembra).

In prav omenjene radikalne spremembe na bančnem tržišču, predvsem pa želja, da bi lahko še naprej delovali v prid naših ljudi, so spodbudile upravna odbora Kmečko-obrtne hranilnice in posojilnice iz Nabrežine in Hranilnice in posojilnice na Opčinah, da sta po podrobnem pretresu vseh tako pozitivnih kot negativnih posledic, po temeljitem preudarku, po strogi presoji in tehnični analizi domačega trga sklenili (novembra 1992), da se zavoda združita. Po številnih birokratskih postopkih je ob koncu novembra, in sicer 28.11.1994, dejansko zaživela tudi nova Zadružna kraška banka.

Na svoji prvi seji v začetku decembra (ob tej priložnosti sta odbornikom, nadzornikom, ravnateljstvu ter vodstvenemu osebju čestitala in zaželela obilo uspeha predsednik in ravnatelj Deželne zveze zadružnih bank E. Pico in R. Sebastianutto) je njen Upravni svet, ki ga sestavlja osem odbornikov bivše openske hranilnice in trije odborniki nabrežinske posojilnice, potrdil za predsednika Pavla Miliča, za podpredsednika pa je bil na osnovi dogovorov izvoljen dosedanji predsednik nabrežinske posojilnice Guido Zidarič. Upravitelji in nadzorniki so se ob tej priložnosti iskreno zahvalili dosedanjemu podpredsedniku openske hranilnice Karlu Guštinu za njegovo dolgoletno požrtvovalno delo in skrb za HPO, ki pa ostaja odbornik nove banke; ostali člani Upravnega sveta so: Konrad Andolšek, Silvan Čok, Dragotin Danev, Lino Doljak, Alfonz Guštin, Robert Petaros, Franko Piščanc in Andrej Spetič. Nadzorni odbor sestavljajo: Stevo Kosmač, Marijan Bajc in Edvard Danev, dosedanji nadzorniki bivše HPO. Ravnatelj je Klavdij Brajnik, podravnatelj pa Aldo Štrajn.

Nova Zadružna kraška banka sme opravljati vse bančne posle na celotnem področju tržiške pokrajine, poslovati pa sme tudi v sosednji Goriški. Glavni sedež je na Opčinah, podružnice so v samem mestu, v Nabrežini, v Sesslanu in v Bazovici; Upravni odbor pa ima v načrtu odprtje še kake poslovne enote. Z letošnjim letom opravlja tudi blagajniško službo občine Devin-Nabrežina. Pri podružnici v Trstu ima svoje predstavništvo tudi zavarovalnica zadružnega gibanja Asimoco.

Premoženje nove banke je ob koncu leta presežilo 45 milijard lir, prav tako so se povečala zaupana sredstva in posojila, v njej je 84 zaposlenih in ima kakih 1000 članov. Zadružna kraška banka, zadruga z omejeno zavezo, je torej zdrava denarna ustanova naših ljudi, ki prav gotovo zasluzi vse zaupanje tako vlagateljev kakor tudi posojilojemalcev, poslovnežev, gospodarstvenikov.

(s + r)

Koncert in razstava v Nabrežini

Ob 200-letnici župnijske cerkve v Nabrežini prirejata ženski in moški zbor »Igo Gruden« v nedeljo, 15. t.m., ob 16.30 v župnijski cerkvi sv. Roka v Nabrežini božični koncert. Zborovodja: Bojana Kralj, orgelska spremljava Martin Vremec, vezna beseda Igor Tuta. Ponovitev koncerta bo v nedeljo, 22. t.m. ob 15.30 v cerkvi v Komnu.

Do prihodnje nedelje bo v župnijski dvorani v Nabrežini odprta razstava »Ars sacra«. Sodeluje tudi nabrežinska župnijska skupnost s tradicionalno razstavo na božično tematiko. Ogled razstave: vsak dan od 15. do 18. ure.

Na otvoritvi razstave Ars sacra v Nabrežini so nekaj prazničnih melodij zaigrali člani glasbene skupine Gallus Consort

Italijanski prevod spominov dr. Tume za boljše poznavanje goriške zgodovine

Konec prejšnjega leta so v Gorici predstavili italijansko izdajo knjige spominov dr. Henrika Tume »Iz mojega življenja« (Dalla mia vita). Tudi someščani italijanske narodnosti bodo iz strani tega dela lahko bolje in natančneje spoznali polpreteklo zgodovino mesta, v katerem živijo.

Pobudo za prevod Tumove knjige je že v začetku osemdesetih let dal Slovenski mladinski rekreativni klub iz Gorice. Uresničitev tega projekta so omogočili Kmečka banka v Gorici in Slovenski bančni zavodi v Furlaniji-Juljski krajini. Prof. Marjan Vončina se je spopadel z res gigantskim delom, to je s prevodom tako obsežnega in kompleksnega dela kot so Tumovi spomini, kar je izvedel strokovno ter v blesteči italijanščini.

SMReKK se je po dolgih prizadevanjih - razne založbe so bile pripravljene izdati knjigo, a se je tik pred izidom vse zapletlo zaradi ekonomskih, v enem primeru pa tudi političnih razlogov — končno dogovoril s Založbo Devin, ki je knjigo tudi izdala. V petek, 16. decembra, je prevod Tumovih spominov »Dalla mia vita« predstavil v Gorici univerzitetni prof. Angelo Ara iz Pavie, ki je knjigi napisal tudi uvod. Poudaril je pomen Henrika Tume predvsem v tem prostoru in orisal njegovo življenjsko pot od Prage do Ljubljane in od Dunaja do Trsta. Prof. Ari je sledil zgodovinar dr. Branko Marušič, ki je govoril o bogati Tumovi korespondenci. Sam je pred kratkim po dolgem in napornem delu uredil Tumova pisma, ki so izšla v le-

po vezani in zajetni knjigi (opremljena je tudi z raznimi slikami o Tumi in njegovi družini) pri Založbi Devin.

Goriška pokrajinska uprava je dala pokroviteljstvo za predstavitev in tako pokazala svojo naklonjenost za pobudo, ki daje tudi italijanskemu bralcu možnost, da bolje spozna polpreteklo dobo in osebe na prelomu stoletja skozi življenje odvetnika, politika, publicista, alpinista in domoznanskega pisca Henrika Tume. Kako globoko sled je Tuma pustil za seboj, nas še danes opominjajo Tumova kočna na Slavniku, Tumova ulica v Gorici in v Novi Gorici ter njegov spomenik v Novi Gorici.

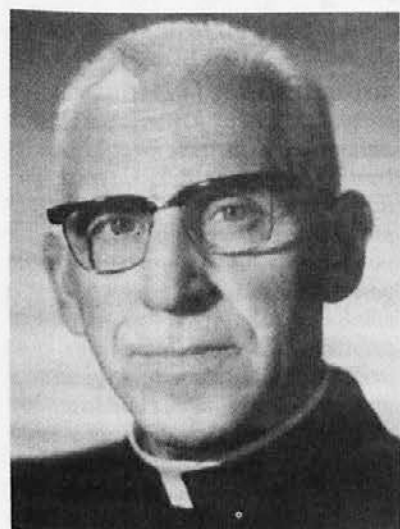
Otvoritev razstave slikarja Jerak Helmuta

V petek, 13. t.m., ob 18.00 uri, bo v galeriji Kulturnega doma v Gorici (ul. I. Brass 20) otvoritev razstave likovnih del slikarja Jeraka Helmuta. Razstava, ki jo prireja Upravni odbor Kulturnega doma v Gorici, bo odprta do 27. januarja po tem urniku: od 9. do 12. ure in v večernih urah med raznimi prireditvami.

Jerak Helmut se je rodil l. 1935 v Celovcu, kjer je preživel otroštvo, nato se je družina preselila v Zagreb. Velik vpliv na njegov umetniški razvoj je imel oče, član orkestra hrvaške Opere, ki je tudi sam zelo rad slikal. Helmutu je bil oče vzornik in mentor v slikarstvu.

Upokojeni koprski škof je umrl na božično vigilijo

»Vera-zmaga« je bilo geslo msgr. Janeza Jenka

Med božičnimi prazniki se je po Primorski in drugod po Sloveniji razširila vest, da je na božično vigilijo, v soboto, 24. decembra 1994, nepričakovano umrl upokojeni koprski škof dr. Janez Jenko. V izolski bolnišnici je prestal lažjo operacijo, a se mu je zdravstveno stanje nenadoma močno poslabšalo, tako da mu je odpovedalo srce.

Ugledni pokojnik se je rodil 5. maja 1910 v vasi Jama, župnija Mavčiče na Gorenjskem. Gimnazijo je obiskoval v Škofovih zavodih v Šentvidu nad Ljubljano, teologijo pa je študiral v Ljubljani in bil tam tudi posvečen v mašnika 8. julija 1934. Več let je opravljal službo vzgojitelja v Škofovih zavodih v Šentvidu, leta 1939 pa je nastopil službo profesorja verouka za katoliške dijake v treh moških gimnazijah v Beogradu. Leta 1946 je bil odpuščen, vendar je še naprej ostal v Beogradu, kjer je med drugim urejal verski list Blagovest in je bil tudi generalni vikar beograjske nadškofije.

Pravo prelomnico v njegovem življenju pomeni leto 1964, ko ga je papež po smrti apostolskega

administratorja jugoslovanskega dela goriške nadškofije msgr. Mihaela Toroša imenoval za njegovega naslednika. Naselil se je na Kostanjevici nad Novo Gorico oz. v Šempetru, vendar je kmalu dosegel, da je pod enotno cerkveno upravo poleg Goriške prišlo tudi ozemlje tržaško-koprške in reške škofije v tedanji jugoslovanski republiki Sloveniji. Nastala je tako apostolska administratura za Slovensko Primorje s sedežem v Kopru, ki pa formalno še ni bila vključena v slovensko metropolijo, oz. še ni bila priznana kot prava škofija. Pokojni škof Jenko je poskrbel za čimvečjo pastoralno povezavo tega ozemlja z ostalima slovenskima škofijama, Mariborom in Ljubljano, pri Svetem sedežu pa si je močno prizadeval, da bi apostolska administratura za Slovensko Primorje bila povzdignjena v škofijo. To se je zgodilo leta 1977, ko je papež Pavel VI. podpisal odlok o obnovitvi koprške škofije v povečanih mejah, prvi škof pa je postal dr. Janez Jenko.

Pok. msgr. Jenko se je v teku svoje službe vedno trudil za verski in moralni dvig primorskega ljudstva, svojo škofijo je uredil tudi v upravnem smislu z ustanovitvijo osrednjih uradov in delovnih teles v Kopru. Udeležil se je dveh zasedanj II. vatikanskega koncila v Rimu. Še posebej se je veselil izgradnje novih cerkva v škofiji, tako npr. v Idriji, Novi Gorici in Portorožu. Njegovo škofovsko geslo se je glasilo »Vera — zmaga«, v tem duhu pa je tudi pojmoval svojo škofovsko službo, pri kateri se je odlikoval po natančnosti, delavnosti in pravi dušnopastirski gorečnosti. Zaradi starosti je leta 1987 škofovsko službo odložil in jo predal nasledniku msgr. Metodu Pirihu.

Pogreb pok. škofa je bil v sredo, 28. decembra 1994, v koprski stolnici, kjer so ga tudi pokopali v grobnici za stranskim oltarjem sv. Rešnjega telesa. Pogrebne obrede s slovesno mašo je vodil ljubljanski nadškof dr. Alojzij Šuštar, prisotnih pa je bilo še več drugih škofov, okrog 200 duhovnikov in nekaj tisoč

vernikov. Z daljšim govorom po evangeliju se je od msgr. Jenka poslovil sedanji koprski škof msgr. Pirih, po maši pa še nekateri drugi škofje, ki so prišli iz sosednjih držav Hrvaške, Italije in Avstrije. Spoštovanje pok. škofu so s krajšimi govori izrazili tudi vlpavski dekan Franc Pivk in nekateri laiki.

S smrtjo škofa msgr. Jenka odhaja pokončen mož, ki je vedno odločno branil pravice vernikov in svojega naroda.

M.V.

»Svet slovenskih organizacij sporoča, da bo v sredo, 25. januarja 1995, ob 19.00 v prvem in ob 19.30 v drugem sklicanju na sedežu zborov v Devinu redna seja Sveta SSO. Vabljeni člani Izvršnega odbora ter po en predstavnik vsake članice združenja in zvez.«

In memoriam

Neva Godnič

Prve dni novega leta nas je vse, ki smo jo poznali, presunila vest o smrti kolegice Neve Godnič, čeprav smo vedeli, da je bila hudo bolna, nismo mogli niti slutiti, da nas bo tako naglo zapustila. Še huje je bilo po prazničnih dneh stopiti na delovno mesto dolgega hodnika bivšega videmskega semenišča, kjer ima sedež Inštitut za vzhodne evropske jezike in književnosti, kjer je Neva Godnič več kot dvajset let razdajala svoje znanje študentom slovanskih jezikov, v žalostni zavesti, da je ne bomo več srečevali vesele in razigrane, zmeraj pripravljene na debato o naših problemih in problemih naše skupnosti, včasih tudi s pikro in hudomušno, a vedno dobronamerno besedo. Ni lahko potegniti črte čez 20 let skupnega dela, še težje pa je izraziti žalost in nemoč pred kruto usodo, ki nas je kot kolege in prijatelje prevzela ob bridki resnici, da Neve ne bo več med nami.

Umrla je v 50 letu starosti na novo leto v Cordobi v Španiji, kjer se je mudila med prazniki.

Neva Godnič je bila doma iz Nabrežine iz zavedne slovenske družine. Maturirala je na klasičnem liceju v Trstu,

diplomirala pa na univerzi v Benetkah na fakulteti za tuje jezike s tezo o Dostojevskem v luči slovenske kritike. Najprej je poučevala italijanščino na DTTZ Žiga Zois, kasneje pa na srednji šoli Cirila in Metodja, novembra 1972 pa je postala asistentka za slovansko filologijo na Fakulteti za tuje jezike in književnosti na Univerzi v Vidmu, leta 1980 pa redna profesorica na stolici za slovansko filologijo na Inštitutu za vzhodnoevropske jezike in književnosti, kjer je imela zadnje predavanje v četrtek, 16. decembra 1994.

Po upokojitvi prof. M. Jevnikarja je bila več let tudi predstojnik katedre za slovenski jezik in književnost. Bila je članica Slavističnega društva Slovenije in članica AIS (Italijanskega slavističnega združenja). Na svojem strokovnem področju je raziskovala predvsem medsebojne vplive med slovanskim in romanskim svetom in o tem napisala več razprav. Izsledke svojih raziskovanj je objavljala v različnih znanstvenih revijah in zbornikih. Sodelovala je na mnogih znanstvenih simpozijih tako v Italiji kot v tujini in matični domovini. Napisala je več ocen in esejev, radijskih iger in novel ter prevajala predvsem iz italijanščine in francoščine v slovenščino.

R. Petaros

Janko Jež

SPOMINI (22)

(Ob 50-letnici kapitulacije italijanske fašistične armade v Sloveniji)

S tem bi Italija ohranila svojo suverenost samo nad cono A, medtem ko bi suverenost nad cono B STO prešla na Jugoslavijo. V tem smislu je bilo treba nadaljevati z delom. Medtem je prišlo do neprijetnega zapleta med člani jugoslovanske delegacije na mirovni konferenci v Parizu. Slovenski del delegacije je bil razdvojen.

Problem Gorice in Nove Gorice

France Bevk in Andrej Budal sta bila člana slovenske delegacije. Oba sta bila z dušo in srcem Goričana. Skrajno ju je potrla dejstvo, da je tudi kompromisni razmejitveni predlog francoske delegacije puščal Gorico pod Italijo. Popolnoma ju razumem. Gorica je bila od nekdaj simbol slovenstva. Gorica in Celovec sta kulturno izžarevala slovenstvo še za časa, ko je v Ljubljani

vladalo precejšnje avstrofilsko mračnjaštvo Bleiweisovega in Kopitarjevega kova.

Celovec s slovenskim delom Koroške je bil dokončno izgubljen, pa ne samo zaradi nesrečno izpadlega plebiscita iz leta 1920. Leta 1938 je Hitlerjeva Nemčija pregazila Avstrijo. Avstrija je tedaj dobila v mednarodni demokratični javnosti status suverene države pod vojaško okupacijo nacistične Nemčije. Ta status pridržane in ne izgubljene suverenosti je Avstrija ohranila vse do konca vojne, ko je spet postala svobodna v mejah iz leta 1938. Te meje so postale nedotakljive. To dejstvo smo morali tudi v Akcijskem odboru vzeti na znanje. Nič ni pomenila v okviru slovenske emigracije pa tudi v okviru uradne jugoslovanske politike želja dr. Antona Novačana, naj bi nova meja Slovenije z Avstrijo bila vsaj na Dravi. Lahko samo upamo, da bo novi, današnji razvoj dogodkov v Evropski uniji omogočil plodovito sodelovanje med Slovenijo in Avstrijo na področju širšega regionalnega sporazumevanja, ki naj bi ga bila deležna tudi zgodovinsko preizkušena trdnost vzajemnosti nove skupne slovensko-avstrijske koroške regije.

Problem Gorice je bil popolnoma drugačen. Spadala je še vedno v pristojnost medzavezniške razmejitvene delegacije v Parizu. Bevk in Budal sta zahtevala, naj Jugoslavija brani slovenske pravice do obsojkega mesta, ki je tako tesno povezano s slovensko zgodovino in kulturo. Gorico bi lahko rešili s popuščanjem drugod. Italijanska stran je za to izvedela. Kot se pač v tak-

Tradicionalni gostinski kraški večer SDGZ

V ponedeljek, 16. januarja, z začetkom ob 20. uri, prireja Slovensko deželno gospodarsko združenje že tradicionalni gostinski večer, ki bo tokrat v restavraciji Urdih »Kras« v Mavhinhah (Devin-Nabrežina). Večer, ki je nastal na pobudo gostincev, postaja pravo družbeno srečanje vseh zamejskih podjetnikov, saj se ga vsako leto v večjem številu udeležujejo tudi predstavniki ostalih sekcij pri Združenju in ne le s Tržaškega.

Letos bo gostinski večer povsem v znamenju Krasa. Mlada gospodinja Tanja Urdih bo gostom ponudila značilni domači »menu«, ki ga bo v vseh predvidenih postojankah, od pristne »slovenske dobrodošlice« do sladice, spremljala in dopolnjevala izvirna kraška kapljica.

Someljer Sergij Cesar bo pokrovitelj predstavil najznačilnejših krajevskih vin: vitovske, malvazije in terana. Ob tem bodo gostinci in ostali gosti imeli priliko se seznaniti z dejavnostjo Konzorcija za zaščito kontroliranega porekla vin »Kras«, ki ga sestavljajo tržaški vinski pridelovalci. Gost večera bo predsednik novonastalega Konzorcija vin ZKP (DOC) Kras, znani vinogradnik iz Praprota pri Trstu Edi Kante.

Navdušene za ples pa bo razveselila prav tako domača poskočna glasba Kraškega kvinteta.

Gostinci pri SDGZ vabijo torej vse včlanjene (in ne) kolege s Tržaškega, Goriškega in Benečije, pa tudi ostale zamejske gospodarstvenike, da se udeležijo prijetnega družabnega večera. Za prijave je vsem interesentom na razpolago organizacijsko tajništvo pri SDGZ v Trstu (tel. 040-362949).

DAROVI

V. B. iz Gorice je darovala 100.000 lir v tiskovni sklad Novega lista.

S Camolettijeva komedija zmešnjav

Gostovanje ljubljanskega gledališča v SSG

Od četrtka do torka bo Mestno gledališče ljubljansko na odrih Kulturnih domov v Trstu in Gorici uprizorjalo komedijo Marca Camolettija *Pridi gola na večerjo*. MGL je reden gost Slovenskega stalnega gledališča, saj je priljubljeno zaradi kvalitete predstav in repertoarnih izbir, v ospredju katerih je potreba občinstva po lahkotni zabavi in smehu.

Naj vas naslov ne zavede: v igri nihče nikogar ne poziva, naj bi se večerje udeležil gol. To bi bilo v solidno meščanskem domu Bernarda in Jacqueline tudi povsem neprimerno: take stvari se tam mislijo, ne pa govorje. Naslov le nakazuje, da je delo namenjeno razvedrilu. Napisano je po preizkušenem receptu komedije zmešnjav, v katero so zapleteni mož, žena, ljubimec, ljubinka in nič hudega sluteči zakonski par, ki se v vrtincu znajde po nedolžnem.

Kritika je igralce ocenila z odliko, kot »mojstre svojega komedijantskega poklica«, katerim »uspeva spet in spet pripraviti gledalce v smeh«. Režiser je Zvone Šedlbauer.

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE

Marc Camoletti PRIDI GOLA NA VEČERJO

Gostovanje MGL,
režija Zvone Šedlbauer

V petek, 13. t.m., ob 20.30
ABONMA RED A in F

v soboto, 14. t.m., ob 20.30
ABONMA RED B

v nedeljo, 15. t.m., ob 16. uri
ABONMA RED C

100.000 mladih na novoletnem Taizéjskem srečanju v Parizu (Med njimi tudi 14 Slovencev iz Trsta)

Praznovanje prihoda novega leta skupaj z mladimi iz več kot petdesetih držav iz celega sveta, predvsem pa iz Evrope, je doživetje, ki ga zlepa ne pozabiš!

Na novoletnem mladinskem taizéjskem srečanju, ki je bilo letos v Parizu, se je zbralo 100.000 mladih. Iz Slovenije je v Pariz potovalo 65 avtobusov, to pomeni 3.000 mladih. Njim se je pridružila tudi skupnica Slovencev iz Trsta in okolice, točneje 14 fantov in deklet. Srečanje je trajalo od 27. decembra do 1. januarja.

V teh dneh se je zvrstila vrsta molitvenih srečanj, in to tako v župnijah, kjer so mladi prebivali, kot v velikanskih halah pariškega razstavišča na Porte de Versailles, kjer so mladi lahko prisluhnili tudi besedam karizmatičnega voditelja taizéjske skupnosti, brata Rogerja. Mladi pa so imeli tudi priložnost za pogovore in za poslušanje pričevanj prostovoljcev, ki se bavijo s socialnim delom, ter mladih, ki prihajajo iz različnih držav in stvarnosti. Pogovarjali so se tudi o nestrpnosti, rasizmu, nasilju, o problemih torej, katerim so se sami želeli zoperstaviti že tako, da so v tistih dneh skupnega življenja dokazali, da mladi živijo in diskutirajo v miru in spoštovanju drug drugega.

Seveda pa je bilo med enim in drugim srečanjem tudi še dovolj časa, da so si mladi ogledali znamenito francosko prestolnico, se morda povzpeli na Tour Eiffel, na Montmartre, si ogledali Notre Dame, kak muzej, se sprehodili po ulicah latinske četrti ali po Champs Elisées...

Na Silvestrovo pa so se mladi zbrali v župniji, kjer so živeli. Novo leto so pričakali ob molitvi za mir na svetu. Opolnoči se je molitev prelila

v spontan aplavz in voščila, katerim sta sledila zabava in ples. »La fête des nationalités« je trajala do zgodnjih jutranjih ur. Prvega januarja pa so imeli vsi mladi, tudi tisti, ki so drugače prespali v šolah in telovadnicah, možnost, da so bili za novoletno kosilo gostje francoske družine. Domačini so sploh dokazali veliko gostoljubnost in prijaznost do množice mladih, ki so prišli od vsepovsod. Pri organizaciji je pomagal prav vsak član župnijske skupnosti: nekateri so mlade sprejeli na dom, drugi so pripravljali program, tretji so pazili na red na šolah in skupnih bivališčih, spet drugi so pomagali z darovi v hrani in denarju. Tudi na skupnih množičnih srečanjih je vse potekalo brez zapletov: tako prevozi, kot razdeljevanje hrane in še marsikaj drugega.

Mladi, ki so se vrnili s tega srečanja, so gotovo obogatili z močnimi vtisi in z lepimi spomini in že sedaj radovedno ugibajo, kje bo taizéjsko srečanje prihodnje leto.

Breda Susič

NOVI LIST

Izdajatelj: Zadruga z o.z. »NOVI LIST« -
Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954,
štev. 157.

Uredništvo: Martin Breclj, Ivo Jevnikar,
Helena Jovanovič, Drago Legiša (glavni
in odgovorni urednik), Miro Oppelt,
Saša Rudolf, Marko Tavčar in Egidij
Vršaj.

Fotostavek in tisk: Tiskarna Graphart, Trst,
tel. 040/772151.

Član Združenje periodičnega
tiska v Italiji

šnih primerih dogaja, je prišlo do zakulisnih »razgovorov« med člani raznih delegacij, posebno med člani jugoslovanske in italijanske delegacije. Francoski strokovnjaki so postali zelo aktivni, saj je bil problem povezan z njihovim razmejitvenim predlogom. Zato so bili pripravljeni, da predlog prilagodijo nanovo nastali situaciji. Starejši konservativci okrog Bevka in Budala so prišli tako daleč, da so postavili konkreten predlog: za Gorico s primernim zaledjem bi lahko popustili glede slovenskega pristopa na morje. Ko se je to izvedelo v slovenskih emigrantskih krogih v Rimu, je prišlo do takšnega ogorčenja, da se je celo govorilo o izdajstvu bistvenih koristi slovenskega naroda. Baje je bil tudi Kardelj kot zunanji minister in načelnik slovenske delegacije v Parizu zelo potrjen zaradi izgube Gorice, v nobenem primeru pa ni bil pripravljen na popuščanje glede slovenske obale. Na jugoslovanski strani so namreč kakor na italijanski računali z začasnostjo obstoja STO, zato so se že pripravljali na akcijo, ki naj bi dovedla do njegovega razkosanja in razdelitve njegovega ozemlja. Italija naj bi ohranila suverenost nad cono A, Jugoslavija pa pridobila suverenost nad cono B. Ozemlje med Ospm in Dragonjo, to je obala slovenske Istre, naj bi postalo del slovenske, ozemlje med Dragonjo in Mirno pa del hrvaške socialistične republike. Spor se je baje prenesel iz Pariza v Ljubljano in Beograd. Vsa mlajša generacija slovenskih politikov je bila proti načelu zamenjave, vendar se je zavedala privlačnosti možnih pridobitev celo na področju Furlanije. Tedaj se je v tej zvezi mnogo govorilo tudi o Beneški Sloveniji. Seveda je v okviru konference v Parizu stvar obtičala pri prvotnem predlogu francoskih razmejitvenih strokovnjakov. V Sloveniji so se bali možnega odklonilnega odmeva in demonstracij prizadetega prebivalstva zaradi odpovedi oziroma izgube Gorice.

Seveda sva o celotni zadevi precej razpravljala z Žebotom. Razodel sem mu svoj načrt. Iz Beograda moramo dobiti zagotovilo, da bo jugoslovanska delegacija v Parizu vztrajala pri dosegu prostega slovenskega izhoda na morje. Verjeli smo, da se bo marsikomu v Beogradu zdelo odveč slovensko vztrajanje po lastni obali, saj ima Jugoslavija več kot dovolj obale in otokov vzdolž vzhodnega jadranskega brega! Ne vem pa, ali so se zavedali, da lahko slovenska socialistična republika računa le z borimi 42 kilometri morebitne slovenske obale. Slovenska republika ne more ostati brez lastnega pristanišča. To je treba dopovedati Beogradu. Zato se v Beogradu morajo v najkrajšem času odločiti za gradnjo novega mesta neposredno ob stari italijanski Gorici. To novo mesto naj bi izpolnilo ves ravninski del goriške kotline od Kostanjevice do Solkana, Šempetra, Mirna in Sovodenj in zaobjelo tudi vsa vmesna naselja in turistične objekte. Novemu mestu naj bi dali ime Nova Gorica. Žebot se je s tem strinjal. Preden bi z akcijo nadaljevali, sem se želel posvetovati z Goričani, ki so živeli v Rimu. Med vodilne goriške emigrante v Rimu je spadal dr. Lojze Vogrič, pristaš konservativne struje dr. Janka Kralja in dr. Antona Kacina v goriški Slovenski ljudski stranki. V Gorici je prišel v vodstvo Narodnega sveta. Do kapitulacije Italije je bil glede delovanja OF nevtralen. Po nastopu Nemcev pa je začel z organizacijo domobrancev in se z novimi okupacijskimi oblastmi precej izpostavil. Na prefekturi v Gorici je imel položaj komisarja za slovenske zadeve, odklonil pa je imenovanje za podprefekta. Po koncu vojne je s svojimi sodelavci v imenu Narodnega odbora zaman skušal navezati stike z britanskimi zasedbenimi oblastmi. Emigriral je najprej v Rim, kjer je vzdrževal stike z dr. Krekom.

(Dalje)